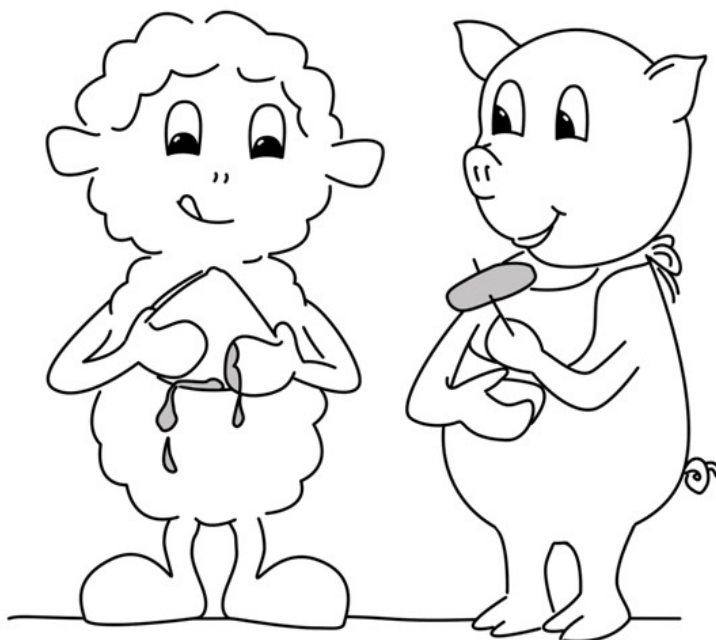

**Kraljeva Sutjeska
Vrelo Bosne
Sarajevo
Mostar
Medžugorje
Šibenik**

Za zahvalno romanje ustvarjalcev Stične mladih
pripravila Ana Tulipan.
© Društvo SKAM 2008

BOSNA in HERCEGOVINA

Bosna in Hercegovina (*Bosna i Hercegovina - BiH*) je država na Balkanskem polotoku, nekdanja socialistična republika SFRJ. Na zahodu in severu meji na Hrvaško, na vzhodu na Srbijo in na jugovzhodu na Črno goro, na jugu pa ima pri kraju Neum dostop do Jadranskega morja. Glavno in največje mesto je Sarajevo z okrog 450.000 prebivalci. Uradni jeziki so bosanščina, hrvaščina, srbsčina. Ima okrog 3.900.000 prebivalcev (ob popisu l. 1991 4.377.033).

Malo zgodovine

V prvih stoletjih svojega obstoja je bila Bosna del Rimskega cesarstva, po njegovem padcu pa je pripadla Bizancu. Slovani so se naselili v 7. stoletju, v 9. stoletju so ji vladali Hrvati in Srbi, v 10. in 11. stoletju je bila večinoma del Hrvaškega kraljestva. Okrog leta 1200 je banovina postala kraljestvo. Prebivalstvo je v 14. in 15. stoletju bilo večinoma katoliško, prav tako so bili vsi bosanski vladarji katoličani. Do l. 1463, ko so jo zavzeli Turki, je Bosna bila samostojna. V času turške nadvlade je mnogo prebivalcev prestopilo v islam, tudi zato, ker so si tako zagotovili visoke časti na turškem dvoru. Turki so vladali Bosni do l. 1878, ko je postala del Avstro-Ogrskega cesarstva.

Prva svetovna vojna se je začela zaradi dogodka v Sarajevu – 28. junija 1914 je Gavrilo Princip izvedel atentat na avstro-ogrskega prestolonaslednika Franca Ferdinanda in njegovo ženo Sofijo. Po razpadu Avstro-Ogrske je Bosna postala del Jugoslavije oz. Neodvisne hrvaške države (med 2. sv. vojno). Po drugi svetovni vojni pa je kot federativna republika postala del socialistične Jugoslavije.

Jeseni 1991 je Bosna razglasila neodvisnost, ki so jo prebivalci potrdili na referendumu v začetku leta 1992. Bosanski Srbi se referendumu niso udeležili, pač pa so ob podpori sosednje Srbije začeli vojno po etničnem načelu. Na eni strani so se tako znašli bosanski Hrvati, muslimani (Bošnjaki) in Srbi, na drugi pa Srbi iz Bosne in Hercegovine, ki so računali na veliko-srbsko moč. Ta veliko-srbska moč je Bosno poimenovala Srbska republika Bosna in Hercegovina, vendar pa so njihove apetite kmalu ustavili dobro organizirani Hrvati in zaustavili njihovo napredovanje.

Leta 1994 so Bošnjaki in Hrvati sklenili sporazum o ustanovitvi bošnjaško-hrvaške Federacije Bosna in Hercegovina in konfederacije z Republiko Hrvaško. Temu je še istega leta sledilo premirje med obema narodoma.

Leta 1995 so v Daytonu v ZDA vse vpletene strani podpisale mirovni sporazum in tako končali triletno vojno. S sporazumom so BiH razdelili na dva dela: Federacijo Bosna in Hercegovina ter Republiko Srbsko.

Slovarček:

Kako ti je ime?	Kako se zoveš?	Piščanec	Piletina
Ime mi je ...	Zovem se ...	Jajca	Jaja
Prosim	Molim	Solata	Salata
Hvala	Hvala ☺	Zelenjava	Povrče
Izgubil sem se.	Izgubio / izgubila sam se.	Kruh	Hljeb
Kopalnica	Kupatilo	Kozarec	Čaša
Ceneje	Jeftinije		

Številke:

1	jedan	8	osam	16	šestnaest
2	dva	9	devet	17	sedamnaest
3	tri	10	deset	18	osamnaest
4	četiri	11	jedanaest	19	devetnaest
5	pet	12	dvanaest	20	dvadeset
6	šest	13	trinaest	21	dvadeset jedan
7	sedam	14	četрнаest	22	dvadeset dva
		15	petnaest	23	dvadeset tri ...

KRALJEVA SUTJESKA

Kraljeva Sutjeska in trdnjava Bobovac sta bili središči bosanskih kraljev dinastij Kotromanić-Tomaš in Tvrtko. Za zadnjo bosansko kraljico, Katarino, tukaj še danes žalujejo (ženske še danes v znak te žalosti pri tradicionalni noši na glavo poveznejo črno pokrivalo). Ko so Turki osvojili Bobovac, je Katarina ali ušla ali pa je bila izgnana v Rim in se nikoli več ni vrnila v Bosno. Pokopana je v cerkvi bl. Device Marije "Aracoeli" v Rimu.

BOBOVAC

Trdnjava je bila zgrajena v 14. in 15. stoletju. Obzidje dolgo 1100m in široko 100-150cm je ščitilo bansko-kraljevi dvor s štirimi palačami, cerkev, vojaške barake ter hiše v katerih so živeli prebivalci Kraljeve Sutjeske. Trdnjavo so zgradili na grebenu nad potokom Bukovica, saj je Kraljeva Sutjeska s svojo lego v dolini bila preveč ranljiva. Edini ohranjen objekt je mavzolej, ki ga je kraljica Katarina postavila kralju Tvrtku po njegovi smrti.

FRANČIŠKANSKI SAMOSTAN

Prvotni samostan je bil zgrajen v prvi polovici 14. stoletja in bil med turškimi vpadi l. 1524 porušen. V 17. stoletju so zgradili nov samostan, ki so ga morali med dunajsko vojno zapustiti. Današnji samostan je bil postavljen leta 1890.

CERKEV SV. JANEZA KRSTNIKA

Zgrajena v prvi polovici 14. stoletja in je imela podobno usodo kot samostan tudi samostanska cerkev. Porušena l. 1524, ponovno zgrajena l. 1530, obnovljena l. 1596, pogorela l. 1658, spet dvakrat obnovljena v 18. stoletju, dokler se l. 1821 ni porušila zaradi dotrajanosti in so l. 1858 zgradili novo cerkev, ki stoji še danes.

MUZEJ

Samostanski muzej hrani številne arhivske dokumente, dragocene stare knjige, zbirko slik ter kovinskih in tekstilnih predmetov umetniške obrti. Najbolj znana hramba v samostanu je slika "Poklon kraljev – Kristus pade pod križem", slikana z obeh strani na desko prevlečeno s platnom iz 15. stoletja.

DUSEROVA HIŠA

Hiša je stara okrog 300 let in je posebna zaradi načina gradnje. Ima dve verandi, zidan štedilnik in ognjišče z lončenimi lonci.

Glavni gradbeni material je les.

STARA DŽAMIJA

Zgrajena je bila l. 1461 po padcu trdnjave Bobovac in velja za eno najstarejših džamij v Bosni in Hercegovini.

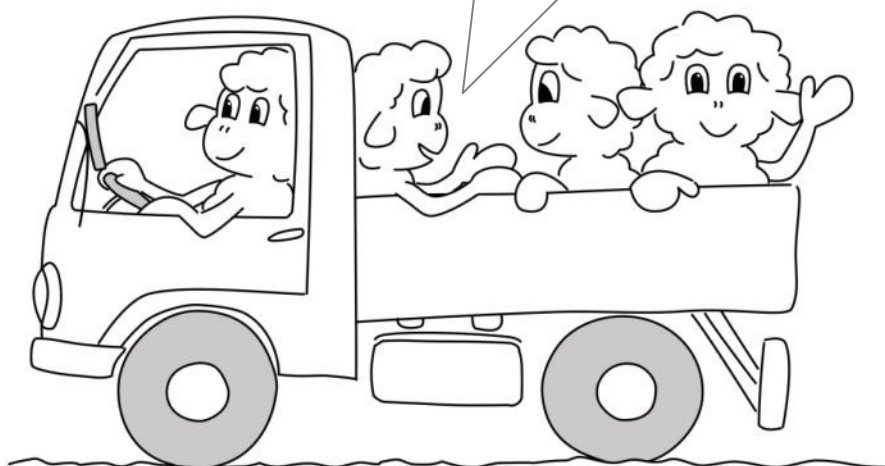
VRELO BOSNE (izvir reke Bosne)

Izvir Bosne se nahaja jugozahodnem delu Sarajevskega polja, pod planino Igman. Ta predel predstavlja najlepši del Sarajeva, kjer Sarajevčani uživajo v neokrnjeni naravi, bujni vegetaciji.

Najlepši del je seveda izvir Bosne, ki izvira iz nekaj močnih kraških izvirov na nadmorski višini 492m na področju planine Igman.

»A greš ti tud u Sarajevo? A bi šla skupaj na čevapčiče?«

SARAJEVO – BAŠČARŠIJA

Ime Baščaršija je sestavljenka iz 'baš' (glavna po turško) in 'čaršija' (tržnica), kar pomeni glavna tržnica. Je glavna sarajevska tržnica ter kulturno in zgodovinsko središče mesta. Zgrajena je bila l. 1462, ko je Isa-beg Ishaković, ki je osnoval tudi mesto, zgradil hotel (prenočišča za trgovce), okrog njega pa številne trgovinice. Najbolj je cvetela v 16. stoletju – po nekaterih ocenah je bilo takrat na Baščaršiji okrog 12.000 trgovinic. V 17. stoletju jo je zelo prizadel potres (1640) in dva požara (1644, 1656), ter plenjenje in požig Evgena Savojskega (1697). L. 1660 je bilo Sarajevo prava metropola in drugo najpomembnejše mesto v Osmanskem cesarstvu, z več kot 80.000 prebivalci (Beograd in Zagreb sta jih še 200 let kasneje imela le okrog 15.000). Splet nesrečnih dogodkov je vzrok zaustavitvi razvoja Sarajeva in s tem tudi Baščaršije. S širitvijo Avstro-Ogrskega cesarstva na to področje, se je pojavila tudi potreba tujih arhitektov, da iz Sarajeva naredijo evropsko mesto. Veliki požar, ki je v 19. stoletju uničil vse, razen dela Baščaršije, ki je ohranjen še danes, jim je omogočil, da so svoje načrte lahko izvedli. Na koncu ulice Ferhadija je tako meja med starim in 'modernim' delom mesta.

BEGOVA DŽAMIJA

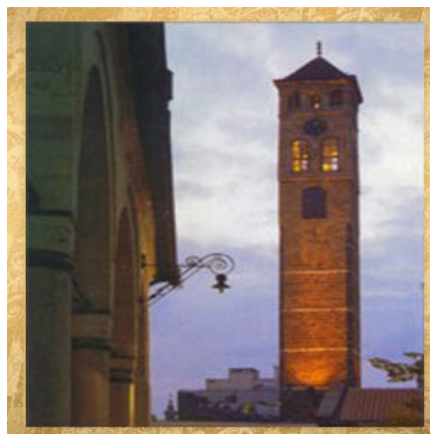
Begova džamija, znana tudi kot Gazi Husref-begova džamija, je bila zgrajena l. 1530. Velja za eno pomembnejših džamij v BiH in na Balkanu. Džamija ima štirikotno obliko, kupola je visoka 26m. V kompleksu džamije so še šadrvan, sahat-kula, kamena ograja in nekaj turbetov (grobnic).

SAHAT-KULA

(razgledni stolp z uro)

Sarajevska sahat-kula je ena od najvišjih in zaradi svoje vitkosti tudi ena najlepših v Bosni in Hercegovini. Zgrajena je v 17. stoletju, obnovljena pa po požaru l. 1697 in l. 1762. Po avstro-ogrski okupaciji so ji dodali še zgornji del, sahat (uro) pa so prinesli trgovci iz Londona. Kula še danes kaže čas „a la turca“ (lunarni čas).

CARJEVA DŽAMIJA

Carjeva džamija je ena izmed prvih džamij zgrajenih v BiH in prva v Sarajevu (zgrajena je l. 1462, vendar je l. 1480 pogorela, ko so Turki požgali Sarajevo).

Na istem mestu so zgradili novo džamijo, ki je bila v današnji obliki dokončana l. 1566.

STARA MESTNA HIŠA

Zgrajena je v psevdo-mavrskem stilu in predstavlja najlepši objekt iz časov Avstro-Ogrske. Arhitektu je bila pri gradnji vzor džamija Hasana II iz Kaira.

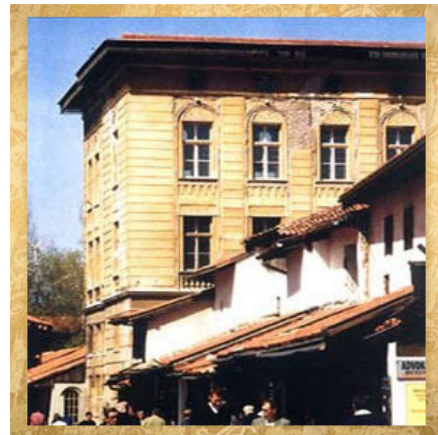
Med vojno je bila večkrat tarča bombnih napadov. V noči na 26. avgust je bila zažgana in ognjeni zublji so uničili celoten fond Narodne in univerzitetne knjižnice (kar pomeni tudi 80% vseh knjig in dokumentov, ki pričajo o zgodovini Bosne in Hercegovine).

MEDRESA

Gazi Husref-begova Medresa je najstarejša vzgojno-izobraževalna ustanova v BiH in ena redkih na svetu, ki ima neprekinjeno deluje že 470 let (od 8. januarja 1537).

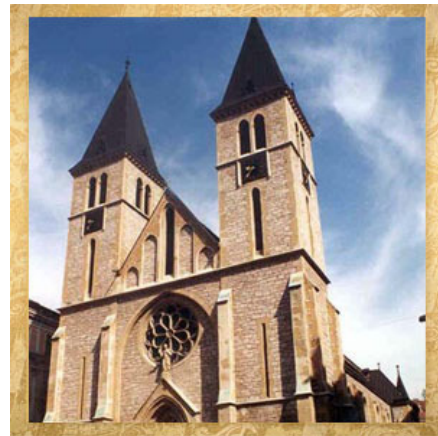
Danes je Medresa srednja strokovna šola, na kateri šolanje traja 4 leta, dijaki pa morajo obvezno bivati v internatu. Pouk poteka ločeno za fante in dekleta.

SARAJEVSKA KATEDRALA

Zgrajena je bila l. 1889, po izgledu pa je podobna katedrali Notre Dame v Dijonu.

Ker so bile izjemne freske osmih cerkvenih učiteljev v notranjosti poškodovane, so jih pri obnovi l. 1929 nadomestili z novimi freskami. Ob obnovi l. 1989 pa je slikar Ante Martinović naredil kopijo velike stenske poslikave v oljni tehniki in jo namestil nad poškodovane prvotne freske. Posvečena je Srcu Jezusovemu in sprejme 1.200 ljudi.

SEBILJ

(fontana)

Sebilj ali Sebil je arabska beseda ki pomeni 'pot', kot termin pa se uporablja za dobrodelno institucijo, fontano posebne oblike, na kateri je sebiljdžija s skodelico zajemal vodo in brezplačno napajal žejne.

NOVA PRAVOSLAVNA CERKEV

(Saborna crkva)

Je ena največjih pravoslavnih cerkva na Balkanu, zgrajena l. 1874 iz prostovoljnih prispevkov prebivalcev Sarajeva in okoliških mest, ter s prispevkom trgovcev iz Dubrovnika, Beograda, Dunaja in Trsta. Prvotno je bila krita s svincem, med 1. sv. vojno pa so avstrijski vojaki streho odkrili in odnesli, vključno z zvonovi, ter jo prekrili s pločevino. Po obnovi l. 1921 so jo prekrili z bakrom, namestili pa so tudi nove zvonove.

STARA PRAVOSLAVNA CERKEV

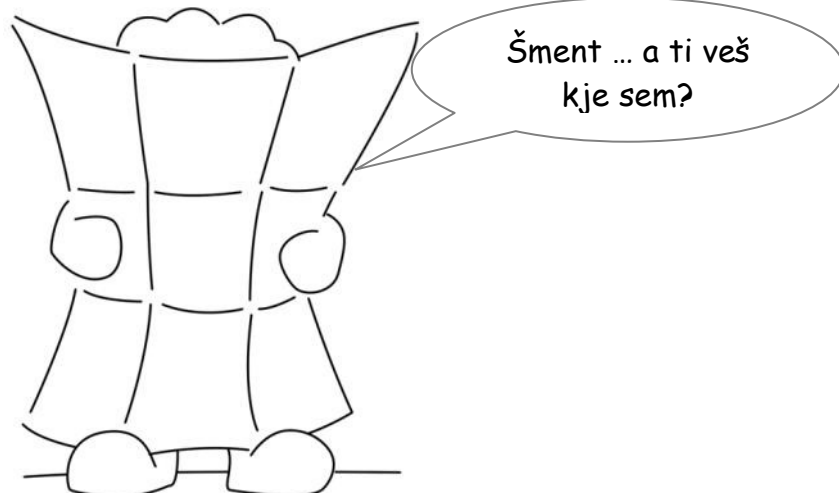
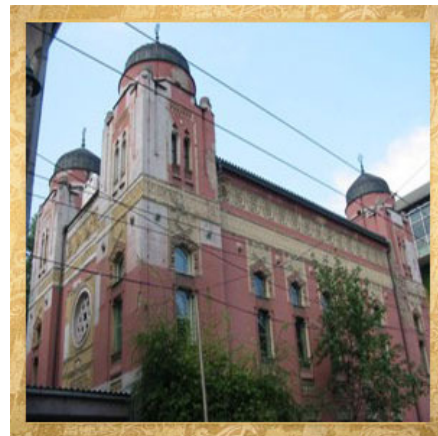
Ni pravih podatkov, kdaj je bila cerkev zgrajena, saj se prvič omenja šele l. 1539. Je pa med najstarejšimi sakralnimi objekti na tem področju. Cerkev je izjemen arhitekturni spomenik – njena notranjost je zakladnica tesarske, kamnoseške in ikonopisne umetnosti. Zanimiv je tudi tloris, saj je širina večja kot dolžina, poseben pa je tudi ikonostas iz l. 1734 ter zbirka ikon in muzej, urejen v l. 1889.

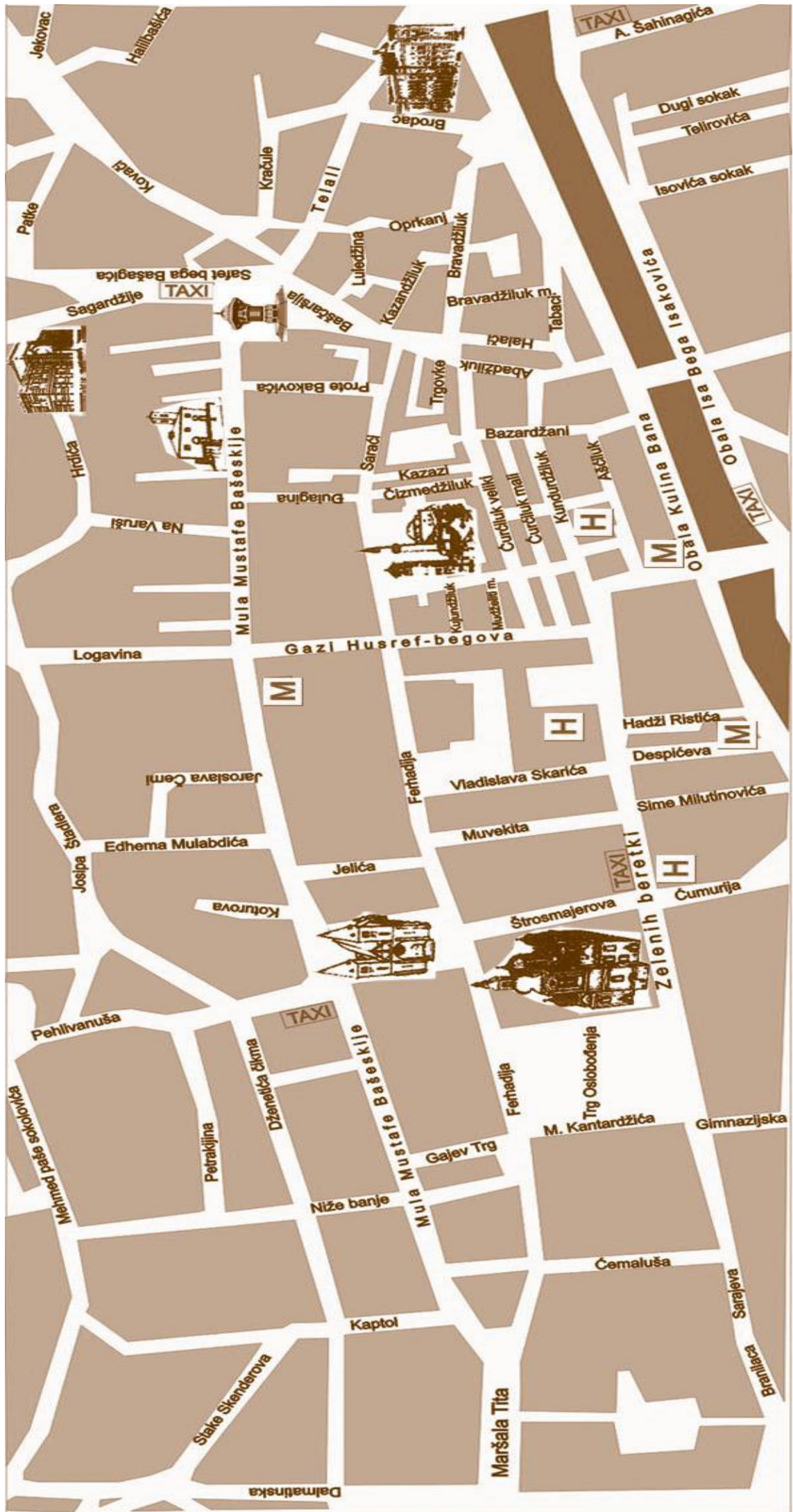

SINAGOGA

Graditi so jo začeli v drugi polovici 16. stoletja, dvesto let po prihodu sefardskih Židov iz Španije, od koder so bili izgnani.

Danes je sinagoga muzej, ki priča o prihodu in življenju Židov v Bosni in Hercegovini ter o holokavstu, ki so ga doživeli med drugo svetovno vojno.

MOSTAR

Mostar je že stoletja na križišču različnih kultur in civilizacij in vsaka od njih je mestu pustila svoj pečat. Mesto, ki je 60 km oddaljeno od morja, je mesto sonca, zelenja in cvetja, s posebno mediteransko klimo. Najstarejši dokumenti o Mostarju so iz prve polovice 15. stoletja.

SAMOSTAN in CERKEV SV. PETRA in PAVLA

Frančiškanska cerkev in samostan sta od nekdanj zatočišče Hrvatov v Mostarju.

9. maja 1992 so Srbi in JNA z granatami cerkev zravnali z zemljo. Bratje frančiškani so ob pomoči hrvaških braniteljev z nadčloveškimi napori preprečili, da bi skupaj s cerkvijo pogorel tudi samostan.

Danes na mestu stare cerkve stoji nova, večja cerkev Sv. Petra in Pavla, ki govori o žilavosti bratov in hrvaških katoliških upornikov ter o njihovi ljubezni do Mostarja. Nova cerkev ima veliko kripto in zvonik visok 107,2m.

STARI MOST

(stara čuprija)

Vse do turških upadov je bil Mostar majhno naselje. Zgodbe pravijo, da so v stolpih na obeh straneh mosta živeli "mostari", ki so čuvali most in po njih naj bi prebivalci mesta dobili ime ' Mostari. Leseni most pa ni ustrezal potrebam turške vojske, tako da so l. 1557 začeli graditi nov (kamnit) most in ga v 9 letih dokončali. V stolpih na obeh straneh mosta (kuli Halebija in Tara) je bilo vedno prisotnih 160 ljudi, ki so varovali most. Sultan turškega imperija je arhitektu Mimarju Hajrudinu obljubil smrt, če se bo most, potem ko so odstranili lesene podpornike, zrušil (arhitekt si je že začel kopati grob). Vendar pa je ta izjemen arhitekturni dosežek stal celih 429 let, dokler ga 9. 11. 1993 ni zrušila tankovska granata.

Most je širok 4,5m, visok okrog 20m, njegov kamniti lok pa je dolg okrog 30m.

Rekonstrukcija starega mostu je bila dokončana in most uradno predan v uporabo mestu 22. julija 2004.

Most je pod zaščito UNESCO.

BIŠČEVIĆA KUĆA

Ta stara turška hiša je bila zgrajena l. 1635 in je eden najlepše ohranjenih stavbnih objektov turškega obdobja. Tako zunanost kot notranost hiše sta bogati z detajli. Najzanimivejši detajl je pokrit balkon (čošak), ki je podprt s 5-metrskimi stebri.

KRIVA ČUPRIJA čez Radoboljo

Je najstarejši most v Mostarju, zgrajen l. 1558, po vsej verjetnosti kot testni most, preden so začeli graditi Stari most. Med vojno je bil most močno poškodovan, odnesla pa ga je Neretva v poplavah l. 1999. Na UNESCOvo podbudo so ga obnovili l. 2001, obnovo pa je sponzoriral Luksemburg.

KUJUNĐILUK

(stari bazar)

Ime je dobil po tradicionalnih zlatarjih, ki so na ulici izdelovali in prodajali svoje izdelke.

KOSKI MEHMED-PAŠINA DŽAMIJA

Zgrajena je bila l. 1617 in je edina džamija v Mostarju, ki ima ohranjeno prvotno dekoracijo in barve na stenah. Med vojno je bil poškodovan minaret, kupola in dvorišče pa sta ostala nedotaknjena.

Džamija je pod zaščito UNESCO.

KARADŽOZ-BEGOVA DŽAMIJA

Zgrajena v l. 1557, je najbolje ohranjena mostarska džamija.

Med vojno je bila močno poškodovana.

HAMAM

Javno kopališče – hamam – je v Priječki čaršiji in je eden redkih ohranjenih tovrstnih objektov iz časov osmanskega cesarstva. Zgrajen je bil v drugi polovici 16. stoletja in ni podoben rimskim ali bizantinskim javnim kopališčem. Kopališče je vključevalo osrednji prostor, ki je služil kot slačilnica, prostor za ogrevanje in prostor za kopanje.

... naj Ljubezen
združi vse ljudi ...

MEDŽUGORJE

Medžugorje je kraj v Južni Hercegovini, nekje med Mostarjem in Neumom, od morja oddaljen približno 30 km, v bližini reke Neretve, na nadmorski višini okoli 120m, s sredozemskim podnebjem. Vas Medžugorje je bila prvič omenjena leta 1599 in je bila do leta 1981 revna vas, ki se je preživljala s pridelavo tobaka in vina. Leta 1981 pa sta dve dekleti, pastirici, ugledali gospo nepopisne lepote z otrokom v naročju na hribu Crnica. V strahu sta pobegnili in se kasneje vrnili še z nekaj otroci, kjer jih je gospa nadzemeljske lepote tudi ogovorila v čisti hrvaščini. Od tega je preteklo veliko let, vmes se je zgodila vojna, prikazovanja pa se vrstijo vse do današnjega dne s številnimi sporočili Božje matere. Vsako leto se na Mednarodnem festivalu mladih »Mladi fest« (konec julija, začetek avgusta), zbere okrog 50.000 mladih in 500 duhovnikov z vsega sveta, ki nekaj dni preživijo ob skupni molitvi, pričevanjih, glasbi, različnih prireditvah, procesiji z lučkami, češčenju, koncertih in plesu.

PODBRDO – CRNICA

Crnica (Podbrdo) je kamnit hrib, na vzhodni strani Medžugorja. Na Crnici se je 25.junija 1981 otrokom prikazala Marija in jim naročila post, molitev in mir. Na tem mestu zdaj stoji kip Marije (postavili so ga ob 20-letnici prikazovanj). Leta 1989 so ob poti na Crnico postavili bronaste reliefne table s podobami iz skrivnosti rožnega venca. Ob vzpenjanju na Crnico se običajno moli rožni venec.

CERKEV SV. JAKOBA in KIP MARIJE

Cerkev so začeli graditi leta 1934 in jo dokončali leta 1969. Posvečena je sv. Jakobu. Kip Marije pred cerkvijo je tudi nekakšen simbol svetišča. Postavljen je bil l. 1987.

KIP VSTALEGA KRISTUSA

Na južni strani od Cerkve, v smeri proti Križevcu, je postavljen bronasti kip Vstalega Kristusa. Postavljen je bil za Veliko noč leta 1998. Izdelal ga je slovenski kipar Andrej Ajdič. Leta 2002 so okoli njega uredili tudi Križev pot, leta 2004 pa tudi v smeri proti Cerkvi postaje svetlega dela Rožnega venca.

KRIŽEVEC

Je kamnit hrib na južni strani Medžugorja, nadm. višine 520m. Na njem so leta 1934 zgradili 12m visok betonski križ (brez podstavka 8,56m). V križ so vgrajene tudi relikvije Kristusovega križa, ki so jih dobili iz Rima. Od vznožja pa do vrha Križevca je postavljen križev pot s 14 postajami, ki je bil leta 2001 prenovljen.

ŠIBENIK

Šibenik je prometno in turistično središče, ter sedež županije v bližini izliva reke Krke v Šibenski zaliv. Mesto je nastalo kot staro-hrvaški kastrum pod okriljem prvotne trdnjave sv. Mihovil, ki še danes dominira nad mestom.

KATEDRALA SV. JAKOV

Največji in najpomembnejši arhitekturni spomenik je katedrala sv. Jakova, ki je v celoti zgrajena iz kamna in kamnitih plošč brez uporabe vezivnih materialov. Gradili so jo brez prekinitev od l.1431 do l.1536.

Vpisana je na UNESCOV seznam svetovne kulturne dediščine.

TRDNJAVA SV. MIHOVIL (SV. ANA)

Trdnjava sv. Mihovil (Sv. Ana) je na nadmorski višini 70m nad starim mestom. Zgrajena je bila v obdobju med 15. in 17. stoletjem iz belega klesanega kamna. Arheologi so našli ostanke kulture iz železne dobe, kar dokazuje, da je trdnjava zgrajena na zbirališču starih Ilirov. Trdnjava ima dva vhoda (enega na strani starega pokopališča, drugega na severni strani).

TRDNJAVA SV. NIKOLA

Trdnjava sv. Nikole je na vhodu v kanal Sv. Ante. Zgrajena je bila sredi 16. stoletja za obrambo pred turškimi napadi z morske strani. Je trikotne oblike in sodi med najmočnejše trdnjave na hrvaški obali.

TRDNJAVA SV. IVAN

Trdnjava sv. Ivan je na 115m visokem hribu na severni strani mestnega jedra. Zgrajena je bila l. 1646 in že l. 1647 sodelovala v boju proti turškemu paši Tekeliju, ki je zaželel zavzeti mesto in mu zavladatai.

TRDNJAVA ŠUBIČEVAC

Trdnjava Šubičevac se nahaja jugovzhodno od trdnjave Sv. Ivan na nižji vzpetini. Zgrajena je bila istega leta kot Sv. Ivan in je znatno pripomogla k zaustavitvi turških vpadov v Šibenik.

CERKEV SV. JANEZA

Gotsko renesančna cerkev iz 2. pol. 15. stoletja.

V zgornji del zahodne stene zvonika so l. 1648 vgradili veliko kameno številčnico prve mehanične javne ure v Šibeniku.

CERKEV SV. KRIZOGONA

Romanska cerkev iz 12. stoletja, ki je ob prezidavi v 15. stoletju dobila veliko gotških elementov. Močno je bila poškodovana med 2. sv. vojno. Po obnovi je postala prostor za razstave šibeniškega muzeja. Zraven cerkve je postavljen najstarejši zvon na Hrvaškem, izdelan l. 1266. Našli so ga v morju blizu otoka Silba.

CERKEV in SAMOSTAN SV. FRANČIŠKA

sta na jugovzhodnem robu starega dela mesta. Gotska cerkev je zgrajena v drugi polovici 14. stoletja. V 15. stol. so cerkvi na severni strani dozidali kapelo sv. Križa in preuredili prezbiterij. L. 1674 so dodali lesen kasetni strop okrašen z deli beneške baročne delavnice.

MOJI ZAPISKI

